

EVİMİZ DÜNYA

6.2.1 – Ülkemizin, Kıtaların ve Okyanusların Değerlendirme Testi 01

Ad Soyad: _____ Sınıf/No: _____ Tarih: ____ / ____ / ____

01

Bir köydeki üretici kooperatifi, ürünleri teslim almaya gelecek nakliye firmasına iki bilgi göndermiştir:

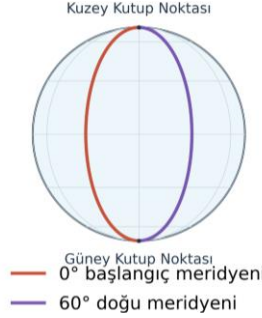
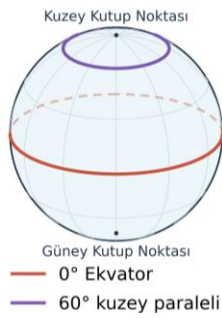
- **Konum bilgisi:** 39° kuzey paraleli ile 33° doğu meridyeninin kesiştiği nokta.
- **Adres tarifi:** Köy meydanının 2 km doğusunda, eski taş köprünün yanındaki depo.

Bu iki bilgiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Konum bilgisi deponun göreceli konumunu, adres tarifi mutlak konumunu belirtir.
 B) Konum bilgisi deponun mutlak konumunu, adres tarifi göreceli konumunu belirtir.
 C) Konum bilgisi ve adres tarifi, çevredeki yerlerden yararlanarak göreceli konumu belirtir.
 D) Konum bilgisi ve adres tarifi, deponun mutlak konumunu belirtir.

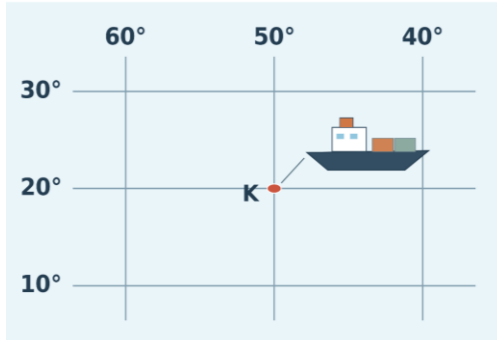
02

Bir öğrenci, Dünya modellerinde renkli gösterilen paralel ve meridyenlerin üzerine şeritler yerleştirecektir.

Öğrenci, şeritlerin uzunluklarını nasıl ayarlamalıdır?

- A) 60° kuzey paralelinin şeridi Ekvator'un şeridinden uzun, meridyenlerin şeritleri eşit olmalıdır.
 B) Paralellerin şeritleri eşit, 60° doğu meridyeninin şeridi başlangıç meridyeninin şeridinden kısa olmalıdır.
 C) 60° kuzey paralelinin şeridi Ekvator'un şeridinden kısa, meridyenlerin şeritleri eşit olmalıdır.
 D) Paralellerin şeritleri eşit, 60° doğu meridyeninin şeridi başlangıç meridyeninin şeridinden uzun olmalıdır.

03

Açık denizde arızalanan bir gemi, bulunduğu yeri yardım ekibine bildirecektir. Geminin konumu haritada **K noktasıyla** gösterilmiştir.

Geminin konumu aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) 20° kuzey paraleli ile 50° doğu meridyeninin kesişimi
 B) 50° kuzey paraleli ile 20° batı meridyeninin kesişimi
 C) 20° güney paraleli ile 50° batı meridyeninin kesişimi
 D) 20° kuzey paraleli ile 50° batı meridyeninin kesişimi

6.2.1 – Ülkemizin, Kıtaların ve Okyanusların Değerlendirme Testi 01

4, 5 ve 6. soruları aşağıdaki tabloya göre cevaplayınız.

İstasyon	Paralel	Meridyen
K	37° kuzey	30° doğu
L	44° kuzey	48° doğu
M	39° kuzey	24° doğu
N	40° kuzey	48° doğu

Bir araştırma ekibi, farklı ülkelerdeki hava gözlem istasyonlarından gelen verileri incelemektedir. İstasyonların konumları yukarıdaki tabloda verilmiştir.

04

Türkiye'nin mutlak konumuna göre hangi istasyon ülkemizin sınırları içindedir?

- A) K B) L C) M D) N

05

Tabloya göre L ve N istasyonları arasındaki kuş uçuşu uzaklık yaklaşık kaç kilometredir?

- A) 222 B) 333 C) 444 D) 666

06

K istasyonunda yerel saat 12.00 iken M istasyonunda yerel saat kaçtır?

- A) 11.36 B) 11.54 C) 12.06 D) 12.24

07

Bir taşımacılık şirketinin kullandığı demir yolu ve deniz yolu güzergâhları aşağıdaki haritada gösterilmiştir.

Bu güzergâhlar, Türkiye'nin göreceli konumuyla ilgili hangisini gösterir?

- A) Demir yolu taşımacılığının deniz yolu taşımacılığından daha gelişmiş olduğunu
 B) Kıtalar ve denizler arasındaki ulaşımda önemli bir geçiş noktası olduğunu
 C) Uluslararası ticarete kullanılan ürünlerin Türkiye'de üretildiğini
 D) Ulaşım ağının kıyı bölgelerinde iç kesimlerden daha yoğun olduğunu

6.2.1 – Ülkemizin, Kıtaların ve Okyanusların Değerlendirme Testi 01

08

Bir hava durumu bülteninde Türkiye için şu açıklamalar yapılmıştır:

“Kuzeyden gelen hava kütlelerinin etkisiyle sıcaklıkların azalması bekleniyor. Hafta sonunda ise güneyden gelecek hava kütlesiyle sıcaklıkların artacağı tahmin ediliyor.”

Bu beklenti, Türkiye’nin öncelikle hangi konum özelliğiyle açıklanabilir?

- A) Üç tarafının denizlerle çevrili olmasıyla
- B) Yükseltisinin doğuya doğru artmasıyla
- C) Asya ve Avrupa kıtaları arasında bulunmasıyla
- D) Ekvator’un kuzeyinde yer almasıyla

09

Bir araştırma ekibi, Türkiye’nin deniz komşularıyla ortak çalışmalar yapacaktır. Çalışmaya katılacak iki ülke için şu koşullar belirlenmiştir:

- Türkiye ile kara sınırları bulunmamalıdır.
- Ülkelerden biri Karadeniz’e, diğeri Akdeniz’e kıyısı olan deniz komşularımızdan seçilmelidir.

Haritaya göre aşağıdaki ülkelerden hangileri bu koşullara uygundur?

- A) Bulgaristan – Mısır
- B) Rusya – Gürcistan
- C) Romanya – Libya
- D) Ukrayna – Suriye

10

Türkiye, İstanbul ve Çanakkale boğazlarıyla Karadeniz’i Akdeniz’e bağlayan deniz yolu üzerinde bulunmaktadır. Ülkemiz, çevresindeki denizlerde ulaşım, balıkçılık ve enerji kaynaklarının araştırılması gibi faaliyetler yürütmektedir. Bu faaliyetlerin gerçekleştirildiği deniz yetki alanları, uluslararası hukukun temel ilkeleri dikkate alınarak belirlenmektedir.

Bu bilgiler, Mavi Vatan’ın hangi açıdan önem taşıdığını gösterir?

- A) Kıyılardaki tarihî eserlerin tanıtılması ve turizmin geliştirilmesi
- B) Deniz ulaşımının hızlandırılması ve limanlar arasındaki mesafelerin azaltılması
- C) Denizlerdeki kaynaklardan yararlanılması ve ülkemizin egemenlik haklarının korunması
- D) Kara sınırı olan ülkelerle ticaretin artırılması ve yeni sınır kapılarının açılması

6.2.1 – Ülkemizin, Kıtaların ve Okyanusların Değerlendirme Testi 01

11 ve 12. soruları aşağıdaki dünya haritasına göre cevaplayınız.

→ Geminin izleyeceği güzergâh (şematik)

11

Bir belgesel ekibi sonraki çekimlerini yapacakları kıta hakkında şu ipuçlarını vermiştir:

- Kuzeyinde Akdeniz ve Avrupa kıtaları bulunmaktadır.
- Batısında Atlas Okyanusu yer almaktadır.
- Doğu kıyılarının bir bölümü Hint Okyanusu'na uzanmaktadır.

İpuçlarına göre haritaya bakıldığında bir sonraki çekim hangi kıtada yapılacaktır?

- A) Asya B) Afrika C) Güney Amerika D) Okyanusya

12

Bir yük gemisi, Güney Amerika'nın doğu kıyısından hareket ederek Afrika'nın güneyinden geçecek ve Asya'nın güneyindeki bir limana ulaşacaktır. Geminin izleyeceği güzergâh haritada gösterilmiştir.

Gemi, aşağıdaki okyanuslardan hangi sırayla geçecektir?

- A) Atlas Okyanusu → Hint Okyanusu
B) Büyük Okyanus → Hint Okyanusu
C) Hint Okyanusu → Atlas Okyanusu
D) Atlas Okyanusu → Büyük Okyanus

13

Kıtaların göreceli konumlarıyla ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Afrika, Avrupa'nın güneyinde ve Atlas Okyanusu'nun doğusundadır.
B) Kuzey Amerika, Büyük Okyanus'un doğusunda ve Atlas Okyanusu'nun batısındadır.
C) Okyanusya, Asya'nın güneyinde ve Hint Okyanusu'nun batısındadır.
D) Güney Amerika, Kuzey Amerika'nın güneyinde ve Büyük Okyanus'un doğusundadır.

6.2.1 – Ülkemizin, Kıtaların ve Okyanusların Değerlendirme Testi 01

ÇÖZÜMLÜ CEVAP ANAHTARI

01

Cevap: B

Çözüm: İlk bilgide deponun yeri paralel ve meridyen dereceleriyle belirtilmiştir. Bu bilgi, deponun Ekvator'a ve başlangıç meridyenine göre yerini gösterdiği için mutlak konumunu ifade eder. Adres tarifinde deponun yeri, köy meydanına ve taş köprüye göre açıklanmıştır. Bu nedenle ikinci bilgi deponun göreceli konumunu belirtir.

02

Cevap: C

Çözüm: Ekvator, çevre uzunluğu en fazla olan paraleldir. Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe paralellerin çevre uzunlukları kısaldığı için 60° kuzey paralelinde kullanılacak şerit daha kısa olmalıdır. Meridyenler ise iki kutup noktasını birleştiren eşit uzunluktaki yarım çemberlerdir. Bu nedenle gösterilen iki meridyen için eşit uzunlukta şeritler kullanılmalıdır.

03

Cevap: D

Çözüm: Haritada paralel dereceleri kuzeye doğru arttığı için gemi kuzey yarım kürededir. Meridyen dereceleri batıya doğru arttığından gemi başlangıç meridyeninin batısındadır. K noktası, 20° paraleli ile 50° meridyeninin kesişiminde bulunmaktadır. Bu nedenle geminin konumu 20° kuzey paraleli ve 50° batı meridyeniyle belirtilmelidir.

04

Cevap: A

Çözüm: Türkiye, 36° – 42° kuzey paralelleri ile 26° – 45° doğu meridyenleri arasında yer almaktadır. K istasyonunun hem paralel hem de meridyen değeri bu aralıkların içindedir. L istasyonu Türkiye'nin en kuzeyinden geçen paralelin kuzeyinde, M istasyonu en batısından geçen meridyenin batısında kalmaktadır. N istasyonu ise Türkiye'nin en doğusundan geçen meridyenin doğusunda bulunduğundan ülkemizde yer alamaz.

05

Cevap: C

Çözüm: L ve N istasyonları aynı meridyen üzerinde bulunmaktadır. İstasyonlar arasında $44 - 40 = 4$ derecelik paralel farkı vardır. Ardışık iki paralel arasındaki uzaklık yaklaşık 111 km olduğundan $4 \times 111 = 444$ km sonucuna ulaşılır. Bu değer, iki istasyon arasındaki kuzey–güney yönündeki kuş uçuşu uzaklıktır.

06

Cevap: A

Çözüm: K istasyonu 30° doğu, M istasyonu 24° doğu meridyeni üzerindedir. Aralarında $30 - 24 = 6$ derecelik meridyen farkı olduğundan yerel saat farkı $6 \times 4 = 24$ dakikadır. M istasyonu, K istasyonunun batısında bulunduğu için yerel saati daha geridir. Bu nedenle 12.00'den 24 dakika çıkarılır ve 11.36 sonucuna ulaşılır.

07

Cevap: B

Çözüm: Demir yolu güzergâhı, Türkiye'nin Asya ile Avrupa arasındaki ulaşımında bağlantı kurduğunu göstermektedir. Deniz yolu güzergâhı ise Karadeniz ile Akdeniz arasındaki geçişte boğazların önemini ortaya koymaktadır. Bu iki bilgi, Türkiye'nin göreceli konumunun uluslararası ulaşım açısından önemini gösterir. Verilen bilgilerle taşıma türlerinin gelişmişliği, ürünlerin üretildiği yer veya ulaşım ağının ülke içindeki dağılışı belirlenemez.

6.2.1 – Ülkemizin, Kıtaların ve Okyanusların Değerlendirme Testi 01

08

Cevap: D

Çözüm: Dünya’da genel olarak Ekvator’dan kutuplara doğru gidildikçe sıcaklık azalır. Türkiye, Ekvator’un kuzeyinde bulunduğundan kuzeyden gelen hava kütleleri daha soğuk, güneyden gelenler ise daha sıcak bölgelerden gelir. Bu nedenle kuzeyden esen rüzgârların sıcaklığı düşürmesi, güneyden esenlerin artırması beklenir. Bu durum, Türkiye’nin mutlak konumuyla ilişkilidir.

09

Cevap: C

Çözüm: Romanya’nın Karadeniz’e, Libya’nın Akdeniz’e kıyısı vardır ve iki ülkenin de Türkiye ile kara sınırı bulunmamaktadır. Bulgaristan ve Suriye, Türkiye’nin kara sınırı olan komşuları arasında yer aldığı için A ve D seçenekleri koşulları karşılamaz. B seçeneğindeki iki ülke de Karadeniz’e kıyılıdır; ayrıca Gürcistan’ın Türkiye ile kara sınırı vardır. Bu nedenle bütün koşulları birlikte karşılayan ülke çifti Romanya ve Libya’dır.

10

Cevap: C

Çözüm: Metinde denizlerde yürütülen ekonomik faaliyetler ile deniz yetki alanları birlikte ele alınmıştır. Balıkçılık ve enerji araştırmaları, deniz kaynaklarından yararlanılmasıyla ilgilidir. Deniz yetki alanları ise ülkemizin denizlerdeki hak ve menfaatlerinin korunması açısından önemlidir. Diğer seçeneklerde belirtilen amaçlara ilişkin yeterli bilgi verilmemiştir.

11

Cevap: B

Çözüm: Avrupa’nın güneyinde ve Akdeniz’in güney kıyılarında Afrika bulunmaktadır. Afrika’nın batısında Atlas Okyanusu, doğusunda ise Hint Okyanusu yer almaktadır. Verilen üç konum bilgisi birlikte değerlendirildiğinde Afrika’ya ulaşılır. Diğer kıtalar bu özelliklerin tümünü karşılamamaktadır.

12

Cevap: A

Çözüm: Güney Amerika’nın doğu kıyısı Atlas Okyanusu’na açılmaktadır. Gemi, Afrika’nın güneyine ulaşıncaya kadar bu okyanusta ilerler. Afrika’nın güneyinden doğuya yöneldiğinde Hint Okyanusu’na geçer. Asya’nın güneyindeki limana ulaşmak için sırasıyla Atlas ve Hint okyanuslarını kullanır.

13

Cevap: C

Çözüm: Okyanusya, Asya’nın güneyinde yer almaktadır. Ancak Hint Okyanusu’nun batısında değil, doğusundadır. Bu nedenle C seçeneğindeki konum bilgisi yanlıştır. Diğer seçeneklerdeki konum bilgileri doğrudur.

Bu çözümlü cevap anahtarı; öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin yararlanması için doğru cevapların gerekçelerini açıklamak ve ilgili kavramların anlaşılmasını desteklemek amacıyla hazırlanmıştır.